

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Mikołaj Pawlak

ZSS.422.19.2019.KS

Warszawa, 29 lipca 2019 roku

**Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

23 lipca 2019 r. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przekazał do Senatu RP z *ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw* (dalej: *ustawa*), która została przekazana do senackiej stałej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych.

Ustawa dotyczy m.in. wprowadzenia nowej matrycy stawek VAT, zmian w systemie ryczałtowym dla rolników, obligatoryjnego stosowania mechanizmu podzielonej płatności (MPP) oraz odpowiedzialności podatkowej.

Wobec powyższego chciałabym zasygnalizować Panu Marszałkowi zgłaszany mi problem dzieci cierpiących na alergię pokarmową i dzieci z nietolerancją pokarmową, związany z zakładanym wzrostem stawki opodatkowania z 5 % do 23 % dla produktów typu napoje roślinne (potocznie nazywane mlekiem roślinnym).

Obecnie zgodnie z poz. 31 załącznika nr 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2174 z późn. zm.) stawką 5 % opodatkowane jest „mleko roślinne”. W świetle *ustawy* napoje roślinne mają być opodatkowane stawką 23 %.

W przebiegu prac legislacyjnych nad *projektem z dnia 8 listopada 2018 r. ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Ordynacja podatkowa* przed skierowaniem projektu do Sejmu - w ramach uzgodnień i opiniowania tego projektu - uwagę w tym zakresie podniósł m.in. Minister Przedsiębiorczości i Technologii¹, wskazując, że „proponowana zmiana obciąży przede wszystkim osoby z alergią na białka mleka, które

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12317902/katalog/12547472#12547472>

napojami mlekopodobnymi zastępują mleko (np. krowie). Będzie również uderzać w osoby z nietolerancją laktozy, jedną z najczęściej spotykanych nietolerancji pokarmowych. W związku z tym warto rozważyć, aby napoje te były nadal opodatkowane stawką 5%”.

Podczas posiedzenia Komisji Finansów Publicznych nr 471 z 16 lipca 2019 r. przedstawiciel producenta m.in. wyrobów mleczarskich przekazał, że szacuje się, iż cały rynek napojów roślinnych w Polsce to około 120-126 mln zł, zatem ewentualne skutki dla budżetu byłyby niewielkie.²

W toku sejmowych prac legislacyjnych wnioski o pozostawienie 5 % stawki opodatkowania mleka roślinnego/napojów roślinnych również były zgłaszane,³ jednak Komisja Finansów Publicznych zawnioskowała o ich odrzucenie.⁴

Wejście w życie 23 % VAT na napoje roślinne spowoduje znaczny wzrost ceny mleka sojowego, mleka ryżowego, mleka migdałowego, mleka owsianego itp. – co w znacznym stopniu pogorszy dostęp osób – w tym najmłodszych obywateli – do produktów stanowiących alternatywę dla mleka krowiego, które jest jednym z najważniejszych alergenów pokarmowych odpowiedzialnych za rozwój chorób alergicznych u dzieci. Już teraz ceny mlek roślinnych wahają od ok. 5 zł do nawet kilkunastu złotych za 1 litr.

Jak wskazują specjaliści „mleko obcogatunkowe, w tym najczęściej stosowane w żywieniu mleko krowie, jest jednym z najważniejszych alergenów pokarmowych odpowiedzialnych za rozwój chorób alergicznych u dzieci. Wyodrębniono 25 białek mogących wyzwać reakcje alergiczne. Do najważniejszych należą: β -laktoglobulina, kazeina, α -laktoglobulina, albumina oraz immunoglobuliny”⁵. Eksperci podają, że „alergia pokarmowa to nieprawidłowa reakcja układu immunologicznego, która pojawia się w krótkim czasie po zjedzeniu określonego pokarmu zawierającego alergen. Już niewielka jego ilość może wywołać objawy w postaci pokrzywki, obrzęku twarzy, kaszlu, trudności w oddychaniu, nudności, wymiotów, a nawet wstrząsu anafilaktycznego (ciężkiej reakcji alergicznej zagrażającej życiu). Alergia pokarmowa jest najczęstszą przyczyną wstrząsu

² <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/biuletyn.xsp?documentId=B97F9E8902675EA0C1258441004ADA95>

³ Zgłoszona poprawka 1: w art. 1 w pkt 28 w załączniku nr 2, w załączniku nr 10 do ustawy w poz. 17 dodać pkt 4 w brzmieniu: „4) napoje na bazie soi i orzechów objętych działem CN 8, zbóż objętych działem CN 10 lub nasion objętych działem CN 12, które to napoje nie zawierają produktów objętych pozycjami od CN 0401 do CN 0404 lub tłuszczu uzyskanego z produktów objętych pozycjami od CN 0401 do CN 0404.”; – KP Kukiz’15; Zgłoszona poprawka 2: art. 1 w pkt 28 w załączniku nr 2, w załączniku nr 10 do ustawy po poz. 17 dodać poz. 17a i 17b w brzmieniu: „17a - 2202 99 11 - Napoje na bazie soi o zawartości białka 2,8 % masy lub większej, niezawierające mleka, mlecznych produktów i tłuszczów z nich pochodzących, 17b - 2202 99 15 - Napoje na bazie soi o zawartości białka mniejszej niż 2,8 % masy; napoje na bazie orzechów objętych działem 8, zbóż objętych działem 10 lub nasion objętych działem 12, niezawierające mleka, mlecznych produktów i tłuszczów z nich pochodzących – KP PO-KO/

⁴ <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3681-A>

⁵ dr n. med. G. Durska, Alergia na mleko krowie u dzieci, <https://www.mp.pl/pacjent/pediatrica/lista/82058,alergia-na-mleko-krowie-u-dzieci>

anafilaktycznego u dzieci”⁶. W ostatnich latach podwoiła się częstotliwość występowania alergii pokarmowych u dzieci do piątego roku życia. Jednym z najczęstszych alergenów jest mleko krowie, a szczególnie zawarte w nim α - i β -laktoglobuliny. Analizując statystyki medyczne z ostatnich lat, obserwuje się zwiększanie liczby reakcji alergicznych u dzieci. Alergia pokarmowa pojawiająca się we wczesnym dzieciństwie jest uznawana za pierwszy sygnał potencjalnej choroby atopowej w wieku późniejszym. Choroby atopowe, w tym również alergię pokarmową, stanowią obecnie coraz większy problem zdrowotny ze względu na ich długotrwały i nawrotowy charakter oraz możliwość powstania groźnych, nawet dla życia, powikłań narządowych⁷.

15 lipca 2019 r. odbyła się debata ekspercka pt. *Alergia na mleko - przejściowy problem okresu niemowlęcego czy zapowiedź kolejnych chorób*. Z danych przedstawionych podczas dyskusji wynika, że alergię pokarmową występują u 9-10 % dzieci. Jednym z najczęstszych alergenów pokarmowych jest białko mleka krowiego, na które uczulonych jest 3 % noworodków i niemowląt. Prof. Mieczysława Czerwionka-Szaflarska, Konsultant Krajowy w dziedzinie gastroenterologii dziecięcej, podkreśliła, że nie można bagatelizować alergii pokarmowej u dziecka, a szczególnie tej na białko mleka krowiego, ponieważ „to nie jest zwykła dolegliwość, lecz poważna choroba”. Prof. Piotr Albrecht, Kierownik Kliniki Gastroenterologii i Żywienia Dzieci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, wskazał, że źle leczona alergia pokarmowa u dzieci grozi rozwojem marszu alergicznego, czyli powstaniem innych schorzeń alergicznych⁸.

U dzieci z alergią na białko mleka krowiego (ABMK) leczenie tego schorzenia polega na wprowadzeniu diety eliminacyjnej – bezmlecznej, polegającej na czasowym lub stałym usunięciu z dotychczasowej diety mleka i przetworów mlecznych oraz produktów zawierających w swoim składzie białko mleka: serwatkę, kazeinę, bądź tych produktów, które zawierają nawet śladowe ilości mleka. Ze względu na możliwość występowania alergii krzyżowej dzieciom z ABMK nie należy podawać mleka innych ssaków (np. mleka koziego, owczego). W diecie dzieci m.in. z ABMK wprowadza się napoje roślinne (sojowe, owsiane, gryczane, jaglane, orkiszowe, ryżowe i na bazie orzechów)⁹.

⁶ dr med. U. Jedynak-Wąsowicz, Alergia pokarmowa u dzieci, <https://www.mp.pl/pacjent/pediatrica/choroby/choroby-alergiczne/138480,alergia-pokarmowa-u-dzieci>

⁷ P. Kalinowski, K. Mirosław, Wiedza rodziców na temat alergii pokarmowej występującej u ich dzieci, *Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu*, 2014, Tom 20, Nr 1, 88–91

⁸ Na podstawie: Z. Zbigniew Wojtasiński – PAP, Eksperci: alergia na białko mleka krowiego u dziecka najczęściej ustąpi, ale musi być leczona, Autor: PAP/Rynek Zdrowia 16 lipca 2019 08:36

⁹ M. Strucińska, G. Rowicka, Dieta bezmleczna, <https://www.mp.pl/pacjent/pediatrica/zywienie/84026,dieta-bezmleczna>

Podczas debaty z 15 lipca 2019 r. zwrócono również uwagę na problemy osób cierpiących na nietolerancje pokarmowe. Według prof. Zbigniewa Bartuziego, Kierownika Katedry i Kliniki Alergologii i Immunologii Klinicznej i Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum w Bydgoszczy, już u 30-35 % Polaków występuje nietolerancja mleka krowiego. Przesunął się wiek, w którym nabywana jest tolerancja mleka krowiego: „W latach 90. XX w. u 75 % osób rozwijała się ona w wieku 5 lat, a teraz średnio około 16. roku życia. Jednak u coraz większej grupy osób powstaje ona dopiero w okresie dorosłości albo w ogóle do niej nie dochodzi”¹⁰.

Planowany wzrost podwyżki VAT na napoje roślinne wzbudza sprzeciw rodziców dzieci z alergią na mleko krowie i inne mleka pochodzenia zwierzęcego. 15 lipca 2019 r. Fundacja Rzecznik Praw Rodziców opublikowała *oświadczenie w sprawie podwyżki VAT na produkty zastępujące mleko*¹¹. W oświadczeniu wskazano: „Zwracamy uwagę na fakt, że już dziś produkty te są droższe od mleka. Zmiana ta uderzy w rodziny małych alergików, które znajdują się w trudniejszej sytuacji niż rodziny dzieci zdrowych. Nietolerancja mleka jest uciążliwym problemem zdrowotnym, na który cierpi blisko 3 % dzieci, czyli kilkaset tysięcy małych Polaków. Alergia na mleko skutkuje problemami immunologicznymi, które są nie tylko uciążliwe jak atopowe zapalenie skóry, ale też niebezpieczne jak zahamowanie wzrostu dziecka. Rodzice w konsultacji z lekarzami i dietetykami starają się zapewnić swoim cierpiącym na alergię dzieciom odpowiednie warunki rozwoju, podając im produkty zastępujące mleko, a więc napoje sojowe, ryżowe i inne, najbliższe w smaku do mleka i bogate w witaminy, wapń, fosfor, magnez i inne składniki niezbędne do rozwoju dzieci. Podwyżka VAT na te produkty byłaby formą dyskryminacji tych rodzin. Postulujemy odstąpienie od niezrozumiałej dla nas i krzywdzącej dla dzieci i ich rodzin zmiany”.

Uwzględniając powyższe, stosownie do art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922) zwracam się do Pana Marszałka z uprzejmą prośbą o uwzględnienie potrzeb i interesu dzieci z ww. problemami zdrowotnymi w toku senackich prac nad *ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw*.

¹⁰ Ibidem

¹¹ <https://rzecznikrodzicow.pl/2019/07/oswiadczenie-ws-podwyzki-vat-na-mleko-sojowe/>